

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ГАЙДАРЖИ АНАСТАСІЯ ВАЛЕНТИНІВНА

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

м. Миколаїв – 2019 рік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах сучасного розвитку інформаційного суспільства та державної політики у національних та міжнародних масштабах зросла роль та цінність передачі інформації. Дійсно, сучасна людина все частіше віддає перевагу цінній інформації, її якісного використання та застосування на практиці для отримання матеріального та соціального блага.

Держава намагається автоматизувати усі процеси в економіці та політиці, зробити максимально доступними ресурси щодо доступу до загальної інформації щодо різних об'єктів та суб'єктів інформації. Європейські країни, звичайно ж, випереджають Україну у розвитку інформаційного простору. Але Україна починає розвиватися у даному напрямку, і є перспектива найближчим часом досягти гармонії в інформаційних відносинах як на загальнодержавному рівні, так і на міжнародному.

Особливо цікавим є тематика інформаційних відносин на міжнародному рівні. Адже країни-сусіди є значно прогресивніші, і для успішного співробітництва Україна має швидкими темпами розвиватися у цьому напрямку. Ось чому тема даної роботи «Державне управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин» є досить актуальною для нашої країни.

Інформація має використовуватися для корисних цілей, допомагати реалізовувати поставлені завдання та вирішувати проблемні питання значно швидше, ніж раніше. Але тут важливим є своєчасний захист інформаційних ресурсів. Адже завжди є ризик несанкціонованого доступу, протизаконного використання ресурсів, порушення технології обробки інформації, запуску програм-вірусів, перехоплення інформації в технічних каналах тощо.

Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин відбувається в процесі міжнародної інформаційної діяльності між двома або більше країнами на світовому ринку послуг. Це є доволі новим поняттям на світовому просторі, але за досить короткий час стали важливими та впливовими на загальний економічний, політичний, соціальний стан країн-учасниць. Одним із найбільш важливих стратегічних напрямків політики України є розвиток інформаційного суспільства з урахуванням міжнародних вимог до суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державного управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин у вітчизняній науковій літературі не досліджувалась на бажаному рівні. Розкривалися лише окремі аспекти, або ж частково. Це такі науковці, як наприклад, С. Алексеев, І. Арістова, К. Беляков, В. Білоус, В. Богуш, В. Брижко, В. Вернадський, О. Данільян, Д. Дарендорф, О. Дубас, В. Іноземцев, Р. Калюжний, М. Кастельс, А. Колодій, С. Комов, В. Копилов, В.

Копейчиков, Т. Костецька, Н. Кушакова, М. Левицька, В. Ліпкан, О. Литвиненко, О. Соснін, Е. Тоффлер, Б. Турен, В. Шилінгов та інші.

Даному спектру присвячується чимала частка наукових робіт як вітчизняних науковців та дослідників, так і зарубіжних. У сучасних вітчизняних дослідженнях окремі теоретичні та практичні аспекти інформаційних відносин висвітлені в працях В. Іванова, О. Литвиненко, А. Москаленко, Г. Почепцового, С. Чукута тощо. Не зважаючи на велику кількість учених та їхніх наукових праць, сфера інформаційних відносин є до кінця не дослідженою, потребує детального аналізу та розроблення шляхів удосконалення використання у сучасному просторі.

Актуальність зазначених вище проблем, їх недостатнє вивчення і визначили вибір теми магістерської роботи, зумовили її мету та завдання.

Мета дослідження – визначення теоретичних і правових засад забезпечення державного управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин.

Для досягнення поставленої мети у ході написання даної роботи необхідно розв'язати **наступні завдання**:

- 1) визначити поняття та класифікацію інформаційних відносин;
- 2) розглянути особливості міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин;
- 3) дослідити рівень нормативно-правового забезпечення міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин;
- 4) охарактеризувати та проаналізувати державну політику у сфері міжнародних інформаційних відносин;
- б) розкрити перспективи розвитку інформаційних відносин на міжнародній арені;
- 7) запропонувати шляхи вдосконалення державного управління міжнародного співробітництва інформаційних відносин та інтеграції України у міжнародну сферу інформаційних відносин.

Об'єкт дослідження – інформаційні відносини у процесі міжнародного співробітництва України.

Предмет дослідження – засади державної політики під час процесів міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин.

Методи дослідження. У процесі написання магістерської роботи за темою «Державне управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин» були застосовані наступні методи:

- 1) теоретичні основи та базова характеристика процесів міжнародного

співробітництва у сфері інформаційних відносин – за допомогою методів систематизації, порівняння, узагальнення існуючого вітчизняного та закордонного досвіду;

2) аналіз державної політики у сфері міжнародних відносин – за допомогою систематизації, прогнозування, статистичного та глибокого економічного аналізу сучасної політики України;

3) визначення шляхів удосконалення механізму державного управління сфери інформаційних відносин – за допомогою узагальнення та систематизації передового світового досвіду та наукових праць відомих економістів, порівняння успішних результатів країн-сусідів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що запропонована робота є одним із досліджень, в межах якого здійснена спроба комплексної характеристики засад державного управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Практична цінність даної магістерської впливає з актуальних завдань та шляхів удосконалення державного управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин і може бути використана в загальній стратегії розвитку у сфері інформаційних відносин.

Структура дослідження. Обґрунтування і визначення хронологічних рамок, цілей і завдань дослідження, визначили відповідну структуру дипломної роботи, що складається з вступу, трьох розділів, розділених на тематичні параграфи, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 111 сторінок, основний текст – 98 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи, а також особистий внесок автора дослідження.

У *першому розділі* «Характеристика процесів міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин» проаналізовано значення інформаційних відносин як важливого інструменту міжнародних відносин загалом, розкрито їх сутність та класифікацію, охарактеризовано нормативно-правове забезпечення, прозорість та відкритість міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин.

Підрозділ 1.1 «Поняття та класифікація інформаційних відносин».

Сучасний розвиток країн світу зумовлює активізацію розвитку інформаційних процесів як всередині країни, так і на міжнародному рівні. Наша країна не є виключенням, Україна знаходиться на шляху до сучасних вимог щодо економічного, політичного та інформаційного простору, здійснюється повний перехід від індустріального суспільства до інформаційного.

Поняття «інформаційні відносини» в Україні цей термін вперше згадується на законодавчому рівні у Законі України № 2657-ХІІ від 2 жовтня 1992 р. «Про інформацію» (із змінами та доповненнями № 2704-VIII від 25.04.2019 р.). Згідно цього закону інформаційні відносини – відносини, що виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства та держави при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації. При цьому одержання, використання, поширення та зберігання є головними видами інформаційної діяльності. Сьогодні не існує єдиного поняття інформаційних відносин як в науці, так і на практиці. Це поняття є занадто широкомасштабним та охоплює величезну кількість ознак, факторів та характеристик, для того, щоб мати єдиний результативний підхід до глобального вирішення даного питання.

У зарубіжній науковій літературі інформаційні відносини визначаються як сукупність правовідносин, які утворюються під час реалізації інформаційних процесів, таких, як, наприклад, збирання, обробка, зберігання, пошук та поширення інформації.

Якщо більш науковою мовою, то інформаційні відносини – це врегульовані інформаційно-правовими нормами суспільні відносини, сторонами яких виступають носії взаємних прав та обов'язків, встановлених та гарантованих відповідною нормою.

Суб'єктами інформаційних відносин виступають фізичні та юридичні особи, об'єднання громадян або суб'єкти, які наділені владними повноваженнями.

Підрозділ 1.2 «Прозорість та відкритість міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин».

Міжнародне співробітництво відбувається у процесі міжнародної інформаційної діяльності між двома і більше країнами на світовому ринку послуг. В основі лежить забезпечення громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій офіційною інформацією (у документальному вигляді або публічно оголошеною) про різні події та явища на міжнародному рівні. Це може бути, наприклад, зовнішньополітична діяльність України, події в інших країнах, а також у цілеспрямованому розповсюдженні за межі України інформації та інформації про нашу країну.

Відповідно до чинного законодавства України громадяни мають право на вільний і безперешкодний доступ до інформації. Якщо такої інформації немає у різновидах вітчизняних наукових робіт та сучасних способів передачі інформації, то за допомогою зарубіжних джерел, включаючи пряме телевізійне мовлення, радіомовлення і пресу тощо, можна сміливо, можна витратити свій час.

В Україні є можливим створювати і вести діяльність організації, в яких приймають участь як вітчизняні, так і іноземні юридичні особи і громадяни. Такі організації формуються виключно з урахуванням чинного законодавства.

Усі питання, що виникають у процесі міжнародної діяльності у сфері інформаційних відносин, регулюються законодавством України, відповідними міжнародними договорами, укладеними Україною. Це можуть бути:

- 1) професійна діяльність іноземних кореспондентів, акредитованих в Україні;
- 2) правова діяльність інших представників іноземних засобів масової інформації;
- 3) інформаційна діяльність офіційних представників (дипломатичних, консульських) в Україні;
- 4) створення і діяльність спільних організацій у галузі інформації за участю вітчизняних та іноземних юридичних осіб і громадян.

Підрозділ 1.3 «Нормативно-правове забезпечення міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин».

Останнім часом спостерігається тенденція до світового інформаційного прогресу, тобто значущість інформації стрімко зростає, інформаційні відносини наразі знаходяться в стані активного розвитку та трансформації. Йде активне нарощення використання новітніх інформаційних технологій, суспільство трансформується із індустріального в інформаційне тощо.

Проблема правового регулювання сфери інформації та інформаційних відносин займає одне з основних місць у світовому просторі. Тривають дискусії вчених, політиків та споживачів інформації. Тому питання вдосконалення європейського законодавства у сфері інформаційних відносин є важливим і актуальним сьогодні.

Європейське законодавство про інформацію складається з конкретних принципів та правил, які регулюють права та обов'язки суб'єктів міжнародного обміну інформацією, інформаційними продуктами та послугами.

Тому міжнародні угоди відіграють важливу роль у нормативно-правовій базі міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин. Вони є джерелом європейського інформаційного права.

У другому розділі «Аналіз державної політики у сфері інформаційних відносин» розкрито сутність державної політики у сфері міжнародних інформаційних, проаналізовано сутність стану справ у сфері інформаційних відносин», відображено особливості інтеграції України у міжнародну арену інформаційних відносин.

Підрозділ 2.1. «Державна політика у сфері міжнародних відносин».

Стан державної політики в інформаційній сфері в Україні направлений на послідовне комплексне вирішення сучасних проблем, пов'язаних зі свободою слова та інформаційною діяльністю України на національному та міжнародному рівні. Але поряд з повномасштабним комплексом запланованих заходів щодо проведення державної інформаційної політики в усіх напрямках, існує необхідність її повного вдосконалення, реформування та введення новаторських методів та підходів до проведення державної політики. Особливо це стосується напрямку міжнародного рівня. Адже вимоги світового ринку інформаційних технологій є дуже вибагливими, необхідно застосовувати на практиці сучасні інноваційні технології європейського рівня.

Міжнародні інформаційні відносини координуються міжнародними організаціями (наприклад, Радою Європи), професійними та правозахисними організаціями на основі законодавчих актів, положень, постанов, міжнародних договорів країн-учасниць. Вони слідкують за забезпеченням реальної свободи слова і права громадян на об'єктивну інформацію.

Реалізація комплексу заходів щодо вдосконалення державної політики в інформаційній сфері, особливо у напрямку міжнародної діяльності, повинна здійснюватися шляхом прийняття нових нормативних актів, створення сприятливих умов для швидкого прогресивного розвитку інформаційного ринку.

Пріоритетом державної політики у сфері інформаційних міжнародних відносин є наступні завдання:

- 1) забезпечити темпи розвитку інфраструктури зв'язку;
- 2) підвищити інвестиційну привабливість галузі інформатизації;
- 3) вдосконалити національну мережу інформаційних відносин на базі новітніх технологій;

4) створити сприятливі умови для доступу широких верств населення до світових інформаційних ресурсів.

Міжнародні відносини передбачають рішення всіх держав про припинення добровільного компромісу, повагу суверенітету інших, рівність та взаємне визнання інтересів сторін.

Міжнародна політика – це комплекс двосторонніх та багатосторонніх політичних, економічних, дипломатичних, військових, культурних, науково-технічних відносин між державами; це спосіб взаємодії держав, націй, союзів та інших суб'єктів міжнародних відносин на світовій арені.

Курс підтримки інформації щодо європейської інтеграції повинен відповідати принципам наукового, систематизованого та диференційованого характеру, включаючи: об'єктивну інформацію про позитивні наслідки європейської та євроатлантичної інтеграції для європейської інтеграції. Україна; перспективи розвитку її відносин із країнами регіону; забезпечення національних інтересів держави; цілісність інформаційних структур, що діють за єдиним планом, та його цілей; значна послідовність та єдність інформаційного матеріалу; з урахуванням професійних, етнічних, вікових, конфесійних та інших характеристик соціальних груп, призначених для інформації.

Цей підхід забезпечить єдність спільних, групових та особистих інтересів в європейській та євроатлантичній інтеграції.

Держава повинна забезпечити її громадянам право на доступ, розповсюдження та захист інформації. Державна інформаційна політика, яка повинна реалізовуватися в організаційній, виробничій та безпековій сферах, насамперед покликана забезпечити правові, економічні, внутрішні та зовнішні умови.

У цьому контексті інформаційна політика держави повинна сприяти розвитку міжнародної співпраці в галузі інформації та утвердженню України як країни з інформаційним суспільством.

В Україні поки що державна політика щодо інформаційних відносин на міжнародному рівні потребує вдосконалення. Державні органи, відповідальні за формулювання інформаційної політики та забезпечення безпеки інформації, не повністю виконують покладені на них функції.

З одного боку, чинне законодавство проголошує свободу вираження поглядів, а з іншого - засоби масової інформації, які дозволили їм вільно говорити про щось, можуть нести відповідальність з різних причин, переслідуваних наглядовим органом.

Інформаційну політику в державних програмах інформування громадськості про європейську та євроатлантичну інтеграцію можна охарактеризувати як найефективнішу

складову зовнішньої та внутрішньої політики України, пріоритетними напрямками якої є: забезпечити національні інтереси через впровадження європейської моделі політичного розвитку.

Важливим завданням, особливо для Міністерства України, є подолання багатогранного носія інформації, щоб представити проголошений курс до Європи як справжню національну мету.

Сфера міжнародних відносин в сучасних умовах світового розвитку є досить важливою та займає провідне місце у політиці будь-якої держави. Україна не є виключенням. У політиці нашої країни міжнародні відносини пов'язуються з механізмами взаємодії України з міжнародними організаціями на світовій арені. Міжнародні інформаційні відносини для нашої країни представляються як своєрідна форма інтегративних тенденцій в умовах розвитку сучасного суспільства.

Процес інформатизації є широкомасштабним, має вплив на всіх суб'єктів міжнародної діяльності та співробітництва, в тому числі і на міжнародні організації. Міжнародні інституції займаються розробкою та ухваленням численних правових актів, якими визначаються основні інформаційні права і свободи людини та громадянина, організаційно-функціональний, правовий механізм їх реалізації та захисту, випадки обмеження, гарантії забезпечення тощо, а також інші стандарти побудови інформаційного суспільства.

Підрозділ 2.2. «Аналіз стану справ у сфері інформаційних відносин».

Державна інформаційна політика має реалізуватися шляхом застосування системи правових механізмів та організаційних заходів, у результаті чого мають досягатися позитивні ефекти – економічні та соціальні – задоволення інтересів людини, суспільства та держави у процесі обміну інформацією та здійснення інформаційної діяльності.

Розвиток сфери інформаційних відносин в Україні знаходиться на досить низькому рівні. Хоча останнім часом спостерігається тенденція до зростання ролі інформації у життя сучасного громадянина, все одно, інформаційні відносини не досить розвинені у нашій країні. Існує велика кількість проблемних питань, що потребують негайного вирішення. Так, необхідно комплексно розв'язувати сучасні проблеми свободи слова та інформаційної діяльності в Україні на державному рівні.

В Україні є певна нормативно-правова база щодо забезпечення основних прав та свобод громадянина на отримання необхідної інформації. Але його недосконалість, інколи навіть суперечливість, не забезпечує повноцінне функціонування інформаційної сфери. Засоби масової інформації виконують функцію посередника між владою та суспільством, але в умовах сьогодення втрачають своє посередництво у демократичному суспільстві.

Найпоширенішим засобом у сфері інформаційних відносин є друковані засоби масової інформації. Станом на 2018 р. в Україні було зареєстровано понад 12 тис. друкованих періодичних видань, з яких реально виходили близько 8 тис. Близько 75% становлять приватні видання, 25% - зареєстровані як україномовні.

Протягом останніх п'яти років в Україні зросла кількість музеїв на 7 % і становила на кінець 2018 року 439 відкритих музеїв, у тому числі філіалів. Разом з цим зріс такий показник, як кількість відвідувань музеїв. Протягом п'яти років відвідування музеїв зросли на 2 млн. разів (або на 10,5 %). Це пов'язано з розвитком вітчизняного туризму, зростання моди сучасного громадянина відвідувати музеї.

Кількість масових універсальних бібліотек на жаль зменшилася за п'ять років на 4,6 тис. (або на 20,8%), бібліотечний фонд також зменшився – на 32 млн. примірників (або на 9,5%). Насправді, не можна стверджувати, що це показники неефективності інформаційної сфери. Просто це пов'язується з сучасним розвитком новітніх технологій, широким застосування мережі інтернет для доступного та комфортного отримання та використання інформації. Сучасна людина є досить зайнятою, вона не має часу відвідувати бібліотеки, вся інформація береться з мережі інтернет.

Випуск книжок, друкованих одиниць зменшився на 28,8% і на кінець 2018 року складає 13925 друкованих одиниць. Тираж суттєво не змінився (зміна на 1,4%), найбільша його величина складала у 2016 році і становила 798 тис. примірників. На кінець 2018 року кількість тиражу становила 849 тис. примірників.

Випуск журналів та інших періодичних видань протягом останніх п'яти років зменшилася на 29,4% і становила на кінець 2018 року 2857 одиниць. Річний тираж зменшився на 20,2% і становив 79 млн. примірників. Кількість газет за п'ять років зросла на 32,2% і на кінець 2018 року становила 5966 штук видань.

При цьому разовий тираж збільшився на 60,1% і на кінець 2018 року складав 96 млн. примірників.

Тому необхідно розробити нові напрями державної політики в інформаційній сфері, зокрема, реформувати інформаційне законодавство з урахуванням національних особливостей та міжнародних стандартів доступу кожного до інформації. Важливо також вирішити питання впливу органів державної влади на засоби масової інформації, забезпечити їх автономію та можливість правдиво висвітлювати інформацію в межах чинного законодавства.

Сьогодні Україна здійснює велику кількість реформ, головним чином завдяки використанню інформації та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Без вищезазначеного не можливі реформи, зміни чи інновації в наш час. У зв'язку з

використанням інформації використовуються сучасні знання в різних сферах діяльності держави - політичній, економічній та соціальній. Якщо мова йде про реформування, то цей процес вимагає систематичного внесення змін до чинного законодавства та одночасного реформування всіх відповідних сферах. Інакше суперечність та неоднозначність законодавчої бази не дасть позитивного ефекту.

Держава виступає головним гарантом конституційного права громадян на інформацію. Право на інформацію історично виникло з розвитком демократії, розвиток інформаційних відносин можливий лише в демократичному суспільстві. Процеси інформатизації в Україні поступово опосередковують процеси передачі політичної інформації та обміну нею, структурують політичну діяльність, зумовлюють процес демократизації суспільства.

На жаль, в нашому суспільстві наявні численні економічні, політичні та соціальні проблеми, внаслідок чого в державі складається складна ситуація щодо забезпечення основних прав та свобод людини.

Сьогодні відбувається активний розвиток інформаційної галузі, формування інформаційного суспільства. В таких умовах необхідно застосувати наступні рекомендації для вдосконалення інформаційних відносин та збалансування суспільних і національних потреб в Україні

Підрозділ 2.3. «Інтеграція України у міжнародну сферу інформаційних відносин».

Інформаційна політика повинна враховувати всі аспекти діяльності держави, як внутрішні, так і зовнішні, і бути невід'ємною частиною її геополітики. Внутрішні аспекти держави спрямовані на задоволення інформаційних потреб суспільства, оптимізацію державного управління, тоді як зовнішні аспекти спрямовані на задоволення інтересів країни на міжнародній арені та формування її позитивного іміджу.

Від професійного рівня міжнародної інформаційної політики держави залежить якість та швидкість вирішення задач політичного, економічного та соціального характеру. Інформаційна політика сучасного суспільства спрямовується на забезпечення постійного обміну інформацією у засобах масової інформації.

Внутрішня політика в інформаційній сфері є невід'ємною частиною зовнішньої політики, адже національні інтереси тісно пов'язані з міжнародною діяльністю та позитивним міжнародним іміджем країни.

Провідна роль в інтеграції України у міжнародну сферу інформаційних відносин належить Державному комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України.

Важливою передумовою інтеграції України у міжнародну сферу інформаційних

відносин є:

- 1) підвищення української інформаційної атмосфери до європейських стандартів;
- 2) об'єктивне висловлення власної думки у вітчизняних засобах масової інформації;
- 3) інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції.

Загалом інтеграція України до євроатлантичних структур повинна відбуватися паралельно інтеграції в європейський інформаційний простір. Але для цього Україні потрібно вирішити існуючі проблеми в інформаційних відносинах, налагодити процес обміну інформацією, вдосконалити нормативно-правову базу, вжити заходів щодо розвитку інформаційного суспільства в цілому.

Звичайно ж, основною проблемою державної інформаційної політики щодо євроінтеграції виділяється недостатнє фінансування цього напрямку геополітики.

Державна інформаційна політика у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції створює умови, щоб побудувати розвинуте інформаційне суспільство як органічний сегмент глобального інформаційного співтовариства, забезпечити пріоритетний розвиток інформаційних ресурсів та інфраструктури, впровадити новітні інформаційні технології, захищати національні моральні і культурні цінності, забезпечити конституційні права на свободу слова та вільний доступ до інформації.

Реформування в сфері інформаційних відносин дасть можливість Україні надати політичній системі напрямки цілісності держави, забезпечити інформаційну безпеку у суспільстві та владі, трансформувати політичну культуру на основі інформаційної демократії. За таких умов можна буде спрогнозувати подальший розвиток стратегій європейської інтеграції в контексті реалізації державної програми інформаційної підтримки європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Більшість перетворень в інформаційному забезпеченні має бути заручено зовнішньою політикою держави, відповідною політичною стратегією, підтримкою й досвідом Європейського Союзу. При цьому входження до європейського інформаційного простору має здійснюватися на засадах рівності й партнерства.

Таким чином, для прискорення процесу інформатизації держави необхідно здійснити численні заходи. Між іншим, нинішня влада розпочала активну реформу, поглиблені прогресивні реформи та трансформації в інформаційному секторі, в результаті яких Україна може зайняти гідне місце серед провідних європейських держав.

Якщо в цілому оцінювати державну інформаційну політику у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, то за результатами численних соціологічних опитувань, набуття державою членства в Альянсі сьогодні готові однозначно підтримати 26-29% громадян, ще близько 15% вагаються з рішенням. При цьому, за останній рік

відзначається зростання на 3-5% числа тих, хто вважає себе достатньо поінформованим у сфері євроатлантичної інтеграції, проте загалом ця цифра не перевищує 35%.

Для прискорення європейської та євроатлантичної інтеграції України в міжнародну сферу інформаційних відносин необхідно проводити внутрішню інформаційну політику, впроваджувати нові державні програми інформування суспільства з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Україна. Акцентуватися слід на європейській та євроатлантичній інтеграції як невід'ємній частині політичної культури суспільства.

У третьому розділі «Шляхи удосконалення механізму державного управління сфери інформаційних відносин» досліджено шляхи удосконалення державного управління міжнародного співробітництва інформаційних відносин, розроблено заходи щодо удосконалення міжнародного співробітництва, визначено перспективи розвитку інформаційних відносин на міжнародній арені, враховуючи сучасний економіко-політичний стан країни.

Підрозділ 3.1 «Шляхи вдосконалення державного управління міжнародного співробітництва інформаційних відносин».

Інформаційна сфера в Україні знаходиться в кризовому становищі, характеризується зниженням економічних можливостей її суб'єктів, має застарілу матеріально-технічну базу. Саме тому погіршився стан книжкових і газетних видавництв, телекомунікаційних мереж, а діяльність творчих працівників стала залежати повністю від комерційних прибутків.

Сьогодні в державі відбувається хоча і повільний, але стабільний розвиток і сегментів вітчизняного інформаційного ринку. Інформаційна політика держави в сучасній Україні є різноспрямованою, нескоординованою діяльністю різних відомств, непослідовною та непрозорою в реалізації запланованих заходів.

Враховуючи ці обставини, Україну не можна віднести до інформаційно незалежних держав. У державній інформаційній політиці України невирішеними залишається багато питань. Зокрема:

- 1) суперечливість окремих норм законодавства, що регулюють інформаційну сферу (відсутність єдиного напрямку подальшого розвитку, нерозвиненість національної системи обміну інформацією на міжнародному рівні);
- 2) підвищена інформаційна залежність України від іноземних держав і медіа-структур через недостатню інформаційну обізнаність;
- 3) низький рівень розвитку новітніх засобів комунікації;
- 4) невелика кількість державних програм у сфері інформаційних відносин та формування і розвитку інформаційного суспільства.

Отже, державна інформаційна політика має вжити заходів для вирішення проблем єдиного інформаційного простору України. Крім того, важливим є процес формування демократичної свідомості суспільства, становлення та розвиток галузі інформаційних послуг.

Державні органи, що є відповідальними за проведення державної інформаційної політики, мають розробити такі заходи, щоб збільшити виробництво засобів інформатизації, телекомунікації, наростити інформаційні продукти і послуги, забезпечити їх платоспроможність. Звичайно, інформаційні відносини в Україні тільки починають свій розвиток, реалізація державної інформаційної політики в сучасних умовах вимагає новаторських підходів, підтримки її основних положень серед суспільства, вжиття заходів для роз'яснень її соціальної спрямованості серед населення.

Україна – держава, яка має науковий потенціал у сфері інформатики. Також наша країна має високу культурну спадщину і сучасну самобутню багатонаціональну культуру, відкриває великі можливості для наповнення інформаційних продуктів і послуг українським змістом. Україна має шанси стати передовою країною, з успішно сформованою інфраструктурою, де будуть надаватись населенню якісні інформаційні та комунікаційні послуги.

Підрозділ 3.2 «Перспективи розвитку інформаційних відносин на міжнародній арені».

Міжнародні відносини у сучасному світі є складною системою, мають дуже складну структуру. Головною ознакою міжнародної системи виступає домінація найсильніших держав, погляди яких суттєво впливають на прийняття управлінських рішень, на загальну поведінку інших країн-учасниць. Найзагальніший закон міжнародних систем – це залежність поведінки країн-учасниць від країн-лідерів, які мають вагоме центральне місце на міжнародній арені.

Ще одним загальним законом вважається закон рівноваги міжнародних систем, тобто закон балансу сил. Він дозволяє зберегти стабільність міжнародної системи, забезпечує рівнозначність та рівноправність у процесі інформаційних відносин на міжнародній арені між суб'єктами таких відносин.

Більшість вчених вважають, що людство вже вступило в «новий міжнародний світ» – «світ постміжнародної політики». Це динамічний світ, з величезним масивом інформації, в якому все змінне і знаходиться в постійному русі.

Завдяки цьому глобально змінюється суспільство, формується особистість сучасного типу – рішуча, вольова, здатна швидко реагувати на будь-які події та приймати якісні управлінські рішення.

Тобто закономірності міжнародних відносин зберігаються, але набувають нових рис і часто розглядаються у вигляді універсальних закономірностей або тенденцій розвитку сучасних міжнародних відносин.

Сучасні міжнародні відносини мають також універсальні, або загальні закономірності, та відповідають просторово-часовим та структурно-функціональним критеріям. Їх дія стосується не лише певних регіонів, а й усього світу в цілому. Вони спостерігаються в історичній послідовності, у сучасний періоді розвитку ринкових відносин, а також прогнозуються на майбутнє. А також вони охоплюють всіх учасників міжнародних відносин і абсолютно всі сфери суспільного життя.

Дійсно, формування іміджу держави відображає її успішну економічну, політичну, соціальну політику тощо. Імідж держави доводить авторитет країни на міжнародній арені, відображає позитивний образ держави, надає більш широкі можливості для просування та реалізації її національних інтересів під час проведення своєї політики.

Особливо важливу роль у даному випадку відіграє інформаційна політика держави. Вона також є вирішальною у процесі формування іміджу держави на міжнародній арені, діяльності засобів масової інформації, які в свою чергу відображають елементи політичної маніпуляції, різноманітні образи держави, стереотипи поведінки тощо.

Також на формування зовнішнього іміджу держави впливає підтримка іншої держави чи міжнародної організації організацій. Факти, інтерпретації та образи, які відображають засоби масової інформації, замінюють особисту думку громадян, нав'язуючи суспільству потрібну ідеологію та позицію. Але поряд з цим, якщо поглянути з іншого боку, то саме засоби масової інформації можуть формувати позитивний образ держави в очах світової громадськості, розвивати почуття симпатії до неї, а в разі потреби – антипатії й осуду стосовно інших держав. Тут відсутня чітка межа, але засоби масової інформації все одно є важливими. Суспільство потребує висвітлення інформації, багатогранності думок та поглядів. Це вимога сучасного інформаційного суспільства.

Перспектива України у розвитку міжнародних інформаційних відносин залежить від спрямування на практичну реалізацію зовнішньої політики, захисту національних інтересів у сфері міжнародних відносин, а також прав та інтересів громадян і юридичних осіб за кордоном.

Мета дипломатії - представити країну на міжнародній арені та забезпечити її політичну стабільність у зовнішніх відносинах. Це інформаційна складова іміджу держави, яка впливає на формування іміджу "ззовні", оскільки висвітлення важливих новин про зовнішні відносини між країнами світу дає можливість оцінити країну, дати її політиці певну оцінку, сформуванню думку про її зовнішньополітичний імідж.

Сьогодні саме представлення державної інформації допомагає створювати та просувати бренд країни, а також сприяє поширенню позитивної інформації про неї. Однак формування позитивного іміджу країни залежить від інформаційних ресурсів держави та її ефективної інформаційної політики. Інформаційний потенціал держави не тільки сприяє побудові іміджу держави на міжнародній арені, але й допомагає протидіяти впливу інформації інших держав.

Думати про одного громадянина, який проживає в сучасному світі, непросто, незалежно від політичного об'єкта, такого як держава. Труднощі викликані різноманітністю життя в країні, складністю внутрішніх та міждержавних відносин. Телебачення, радіо, друк, Інтернет можуть задати тон в цьому процесі і вплинути на масову свідомість. Приклад - інформаційна війна.

Думати про громадянина, який живе в сучасному світі, непросто, незалежно від політичного об'єкта, як держава. Труднощі викликані різноманітністю життя в країні, складністю внутрішніх та міждержавних відносин. Телебачення, радіо, друк, Інтернет можуть задавати тон в цьому процесі і впливати на масову свідомість. Приклад - інформаційна війна («пропаганда»).

Головною зброєю такої "війни" є спілкування засобів масової інформації та нетрадиційних джерел інформації. Метою інформаційних війн у більшості держав є інформаційне домінування інших держав. Існує багато прикладів інформаційних війн.

Інформаційні війни, за наявності відповідних інформаційних ресурсів, дають вам можливість створити позитивний імідж країни або сприяти формуванню негативного іміджу іншої держави. Особлива роль у реалізації цілей інформаційних воєн належить масовій комунікації, адже саме через їх допомогу у створенні та відстоюванні необхідних образів.

На підставі проведеного дослідження встановлено, що інформаційна політика – це сукупність напрямків та методів діяльності компетентних органів держави щодо контролю, регулювання та планування процесів у приймальній сфері, зберігання, обробка, використання та поширення інформації. Існує три основні сфери інформаційної політики: створення уряду та розповсюдження інформації, розвиток, регулювання та використання інформаційної інфраструктури, інституційна та правова інфраструктура.

На основі проведених досліджень встановлено, що інформаційна політика – це сукупність директив і методів діяльності компетентних органів держави щодо контролю, регулювання та планування процесів у області приймання, зберігання, обробки, використання та поширення інформації. Існує три основні сфери інформаційної політики: створення та розповсюдження уряду, розвиток, регулювання та використання

інформаційної інфраструктури, інституційна та правова інфраструктура.

Важливою складовою участі держави у сучасному світі є її належне представлення інформації, її здатність заповнювати власне інформаційне поле та виробляти експортно-інформаційний продукт. Інформаційне поле країни заповнюється незалежно від того, виробляється чи ні національний інформаційний продукт, заповнюючи інформаційний простір держави та відповідаючи на інформаційні потреби населення, бізнес тощо обмежується лише можливостями інформаційних мереж.

З метою забезпечення становлення та розвитку інформаційного суспільства в Україні запропонована модель реалізації інформаційної політики, згідно з якою напрями розвитку інформаційної політики – це розвиток інформаційного простору України, створення державної стратегічної системи комунікацій, просування України та її цінностей у всьому світі. Впровадження цієї моделі дозволяє уникнути ризиків, забезпечуючи прозорість процесу та високу продуктивність використання інформаційних технологій.

Підрозділ 3.3 «Удосконалення міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин».

Сучасне суспільство повинно мати інтелектуальних членів, інформаційна діяльність людини – одна з найважливіших характеристик та ознак розвитку загалом. Завдяки швидким темпам модернізації виробничих технологій і методів, зростаючої конкуренції, на перший план виходять інтелект, здібності, знання та професіоналізм працівника, тобто характеристики, які розкривають поняття "інтелектуальний капітал". Досвід міжнародного співробітництва різних країн свідчить про те, що країни з високим рівнем освіти, науки, охорони здоров'я, культури та духовності можуть взяти на себе лідируючі позиції у соціально-економічному розвитку.

Процесу віртуалізації віддається не тільки суспільство, а й сама особистість. Наприклад, інтернет став всесвітньою всеохоплюючою павутиною з глобальним масштабом. Сучасний віртуальний спосіб існування культури характеризує інформаційне суспільство.

Процес переходу до інформаційної економіки – це соціокультурний та інноваційний процес, результатом реалізації якого стане сформоване інформаційне суспільство та відповідна сучасна економічна система. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме позитивним змінам в соціокультурній сфері та економіці.

Усе вищезгадане визначає необхідність вирішення державного завдання суспільного характеру – створити соціокультурну модель поведінки члена інформаційного суспільства, забезпечити адаптацію та комфортне існування людини в умовах

інформаційного суспільства.

Без допомоги держави не можна досягнути поставлених цілей, адже всі питання мають бути врегульованими на законодавчому рівні. Розробка та ухвалення стратегічних документів в галузі інформаційних відносин є однією з важливих умов ефективної реалізації державою вказаних напрямів державної інформаційної політики.

Інформаційна політика Франції є складовою державної стратегії розвитку країни, стратегії франкофонії для того, щоб зберегти національну самобутність та ідентичність, стати вагомим компонентом зовнішньої політики. Завдяки інформаційній політиці Франція приймає активну участь в інформаційних програмах і проектах міжурядових європейських організацій, створенні інформаційної економіки та поширенні комп'ютерних мереж і систем, інформаційних послуг.

ВИСНОВКИ

Кожна країна хвилюється за власний позитивний імідж, витрачають великі кошти на розвиток і захист свого інформаційного середовища. Останнім часом особливо інформаційна галузь потребує детального вивчення, глибокого аналізу та розробки методів та шляхів вдосконалення його простору та застосування на користь держави в цілому.

Основою підтримки інформації та управління державними органами повинна бути державна програма та методологія єдиного інформаційного простору України, яка базуватиметься на національних інформаційних ресурсах українського суспільства, сформована на міжгалузевому, галузевому, регіональному та інших рівнях.

Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин направляється на підвищення науково-технічного рівня та значущості інформації, якісне виконання Національної програми інформатизації, зростання економічної ефективності інформації. Тобто держава готова розвивати і підтримувати всі види міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин, якщо це не суперечить чинному законодавству та державним інтересам України відповідно до Закону України «Про Національну програму інформатизації».

Стан висвітлення навчальних проблем інформаційного простору в Україні не повністю відповідає сьогоднішнім вимогам. Дійсно, в суспільстві немає людської діяльності, яка прямо чи опосередковано пов'язана з інформацією, її створенням, обробкою та передачею. Чим розвиненіше суспільство, тим більше інформаційних працівників. Це тип індикатора сучасності та компетентності громадян інформаційного сектору також на міжнародному рівні.

В інформаційній сфері України постійно відбувається обмеження економічних можливостей, занепад матеріально-технічної бази. А це, у свою чергу, призводить до погіршення статусу книговидавців, телекомунікаційних мереж, приведення роботи творчих працівників та колективів у залежність від комерційних інтересів та фінансових структур.

Отже, міжнародні відносини – це сукупність різноманітних зв'язків (а саме – політичних, економічних, соціальних, дипломатичних, правових, військових та гуманітарних) і всесторонніх відносин між різними суб'єктами міжнародної арени.

На міжнародному рівні останнім часом виникла ситуація, яка може стати загрозою для подальшого глобального розвитку інформаційного суспільства – це наявність дисбалансу між «інформаційно багатими» та «інформаційно бідними» країнами. Для міжнародного співтовариства це є реальною проблемою, для вирішення якої необхідно

акумулювати усі сили та ресурси міжнародних організацій, проводити активну стратегічну політику держав-учасниць міжнародних інформаційних відносин.

В умовах сучасного стану розвитку суспільного розвитку, а також враховуючи ситуацію українського та міжнародного інформаційного простору, необхідно посилити роль держави у забезпеченні доступу громадян України до оперативної інформації та гарантувати захист і достовірність національного інформаційного простору.

Сучасна державна інформаційна політика має бути здатною для протистояння зовнішнім факторам. Рациональне визначення основних пріоритетів та напрямків державної інформаційної політики дозволить науковцям, органам державної влади, інституціям громадянського суспільства та політологам зосередити необхідні зусилля для врегулювання сфер суспільного життя. Також це дозволить реалізувати комплекс задач, що спрямовуються на вирішення ключових положень державної інформаційної політики.

Перспективи євроатлантичної інтеграції – це розширення світогляду українського інформаційного суспільства, надання чесної та неупередженої інформації про реальний стан справ, початок рівноправної відкритої дискусії за національну безпеку та розвиток політичної культури нації.

Важливою складовою євроатлантичних інтеграційних прагнень України є посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед вітчизняної та закордонної аудиторії для того, щоб переконати політичних лідерів та європейську спільноту в серйозності інтеграційних прагнень України.

Сучасні міжнародні відносини характеризуються застосуванням новаторських методів управління разом із сучасними механізмами регулювання міжнародного порядку. Відбувається реорганізація глобальних структур у поєднанні з універсальними і офіційними оонівськими механізмами. В результаті утворився напівзакритий і неформальний механізм «великої вісімки» з блоком НАТО. Ця неформальна коаліція швидко набрала популярності, наразі має суттєвий вплив на світову політику. За впливовістю її можна порівнювати з ООН, адже має стрімку тенденцію до зростання свого впливу та авторитету і в майбутньому.

Інформаційна складова іміджу держави – це сукупність інформаційних змінних факторів та поглядів, що відображають політичні, економічні, культурні і соціальні аспекти життєдіяльності держави в цілому за допомогою сучасних інформаційних засобів.

Анотація

Анастасія Гайдаржи Валентинівна «Державне управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин» – на права рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня "магістр". Чорноморський національний університет імені Петра Могили - Миколаїв, 2019 рік.

В умовах сучасного розвитку інформаційного суспільства та державної політики у національних та міжнародних масштабах зростає роль та цінність передачі інформації. Дійсно, сучасна людина все частіше віддає перевагу цінній інформації, її якісного використання та застосування на практиці для отримання матеріального та соціального блага.

Особливо цікавим є тематика інформаційних відносин на міжнародному рівні. Адже країни-сусіди є значно прогресивніші, і для успішного співробітництва Україна має швидкими темпами розвиватися у цьому напрямку. Ось чому тема даної роботи «Державне управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин» є досить актуальною для нашої країни.

Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин відбувається в процесі міжнародної інформаційної діяльності між двома або більше країнами на світовому ринку послуг. Це є доволі новим поняттям на світовому просторі, але за досить короткий час стали важливими та впливовими на загальний економічний, політичний, соціальний стан країн-учасниць. Одним із найбільш важливих стратегічних напрямків політики України є розвиток інформаційного суспільства з урахуванням міжнародних вимог до суспільства.

Мета дослідження – визначення теоретичних і правових засад забезпечення державного управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин.

Для досягнення поставленої мети у ході написання даної роботи необхідно розв'язати **наступні завдання**:

- 1) визначити поняття та класифікацію інформаційних відносин;
- 2) розглянути особливості міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин;
- 3) розкрити рівень нормативно-правового забезпечення міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин;
- 4) охарактеризувати та проаналізувати державну політику у сфері міжнародних інформаційних відносин;
- 6) запропонувати шляхи вдосконалення державного управління міжнародного співробітництва інформаційних відносин та інтеграції України у міжнародну сферу

інформаційних відносин;

7) встановити перспективи розвитку інформаційних відносин на міжнародній арені.

Об'єкт дослідження – інформаційні відносини у процесі міжнародного співробітництва України.

Предмет дослідження – засади державної політики під час процесів міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин.

Методи дослідження. У процесі написання магістерської роботи за темою «Державне управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин» були застосовані наступні методи:

1) теоретичні основи та базова характеристика процесів міжнародного співробітництва у сфері інформаційних відносин – за допомогою методів систематизації, порівняння, узагальнення існуючого вітчизняного та закордонного досвіду;

2) аналіз державної політики у сфері міжнародних відносин – за допомогою систематизації, прогнозування, статистичного та глибокого економічного аналізу сучасної політики України;

3) визначення шляхів удосконалення механізму державного управління сфери інформаційних відносин – за допомогою узагальнення та систематизації передового світового досвіду та наукових праць відомих економістів, порівняння успішних результатів країн-сусідів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що запропонована робота є одним із досліджень, в межах якого здійснена спроба комплексної характеристики засад державного управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Практична цінність даної магістерської впливає з актуальних завдань та шляхів удосконалення державного управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин і може бути використана в загальній стратегії розвитку у сфері інформаційних відносин.

Ключові слова: державна інформаційна політика, управління інформаційною діяльністю, інформаційний простір, міжнародне інформаційне співробітництво, інформаційний процес.

Summary

Anastasiia Haidarzhy "STATE GOVERNANCE OF UKRAINE'S INTERNATIONAL COOPERATION PROCESSES IN THE FIELD OF INFORMATION RELATIONS" - on the rights of the manuscript. Master's work for the degree "Master". Black Sea National University named after Petro Mohyla - Mykolaiv, 2019.

In the context of the modern development of the information society and public policy, national and international scales have increased the role and value of information transmission. Indeed, modern people increasingly prefer valuable information, its qualitative use and application in practice for material and social benefits.

By automatically verifying data on economic and policy outcomes, you can get the most resources available regarding information on various data and subsidy information. European countries, of course, are ahead of Ukraine in the development of information space. But Ukraine is beginning to join this, and it is a prospect that allows for harmony in information relations, both at the national level and internationally.

Particularly interesting is the topic of information relations at the international level. Neighboring countries are much more progressive, and for successful cooperation, Ukraine must develop rapidly in this direction. That is why the topic of this work is “State Administration of International Relations of Ukraine in the Field of Information Relations” is very relevant for our country.

The information should be used for useful purposes, help to accomplish the set tasks and solve the problematic issues much faster than before. But important here is the timely protection of information resources. After all, there is always the risk of unauthorized access, illegal use of resources, breach of information processing technology, the launch of virus programs, the interception of information in technical channels and more.

One of the different strategic directions of Ukraine's activity is information on business development using international needs, but also new information and communication technologies have been opened in all spheres of public life and in government policy.

The purpose of the study is to determine the theoretical and legal foundations of ensuring public administration of the processes of international cooperation of Ukraine in the field of information relations.

To achieve this goal, as you write this work, you must solve the following tasks:

- 1) define the concept and classification of information relations;
- 2) consider the features of international cooperation in the field of information relations;
- 3) to disclose the level of normative legal support of international cooperation in the sphere of information relations;

4) characterize and analyze state policy in the field of international information relations;

5) to propose ways of improving public administration of international cooperation of information relations and integration of Ukraine into the international sphere of information relations;

6) to establish prospects for the development of information relations in the international arena.

The object of the study is information relations in the process of international cooperation of Ukraine. The subject of the research is the principles of state policy during the processes of international cooperation of Ukraine in the sphere of information relations.

The scientific novelty of the obtained results is that the proposed work is one of the researches, within which an attempt was made to comprehensively characterize the principles of public administration of the processes of international cooperation of Ukraine in the sphere of information relations.

Keywords: state information policy, information management, information space, international information cooperation, information process.